

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Istuntoasiakirja

30.4.2009

B6-0265/2009

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan mukaisesti

esittäjä(t): Marie Anne Isler Béguin ja Elisabeth Schroedter

Verts/ALE-ryhmän puolesta

Moldovan tilanteesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma Moldovan tilanteesta

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aikaisemmat päätöslauselmansa Moldovan tilanteesta ja etenkin 24. helmikuuta 2005 antamansa päätöslauselman,
 - ottaa huomioon Moldovan tasavallan ja Euroopan unionin välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, joka tuli voimaan 1. heinäkuuta 1998,
 - ottaa huomioon Moldovan tasavaltaa koskevan toimintasuunnitelman, joka hyväksyttiin EU:n ja Moldovan tasavallan yhteistyöneuvoston 22. helmikuuta 2005 pidetyssä seitsemännessä kokouksessa,
 - ottaa huomioon komission 3. joulukuuta 2008 Euroopan parlamentille ja neuvostolle antaman tiedonannon itäisestä kumppanuudesta (KOM(2008)0823);
 - ottaa huomioon puheenjohtajavaltion Euroopan unionin puolesta, EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Javier Solanan ja ulkosuhteista vastaavan komission jäsenen Benita Ferrero-Waldnerin antamat lausunnot Moldovan tilanteesta,
 - ottaa huomioon Moldovan tasavallassa 5. huhtikuuta 2009 pidettyjä parlamenttivaaleja tarkkailleen kansainvälisen valtuuskunnan lausunnon sen alustavista tuloksista ja johtopäätöksistä sekä Etyj/ODIHR:n vaalien jälkeisen ajanjaksoa 6.–17. huhtikuuta 2009 käsitelleen raportin,
 - ottaa huomioon Amnesty Internationalin 17. huhtikuuta 2009 julkaiseman Moldova-muistion, jossa tarkastellaan Moldovan tilannetta 7. huhtikuuta 2009 ja kyseisenä päivänä sattuneiden tapahtumien jälkeen,
 - ottaa huomioon Moldovan perustuslakituomioistuimen 22. huhtikuuta 2009 antaman päätöksen, jolla vahvistettiin 5. huhtikuuta 2009 pidettyjen parlamenttivaalien lopulliset tulokset,
 - ottaa huomioon Moldovan tasavallassa 26.–29. huhtikuuta 2009 vierailleen Euroopan parlamentin ad hoc -valtuuskunnan raportin,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Euroopan naapuruuspolitiikassa ja piakkoin käynnistettävässä itäisen kumppanuuden ohjelmassa tunnustetaan Moldovan pyrkimykset ja Moldovan merkitys maana, jolla on lujat historialliset, kulttuuriset ja taloudelliset yhteydet Euroopan unionin jäsenvaltioihin,
- B. ottaa huomioon, että tämän Euroopan naapuruuspolitiikan pohjalta on laadittu toimintasuunnitelma, johon sisältyy kannustavia ehdotuksia poliittisista ja

institutionaalisista uudistuksista, joiden avulla Moldova voi asteittain integroitua EU:n politiikkoihin ja ohjelmiin,

- C. katsoo, että aito ja tasapainoinen kumppanuus voi kehittyä ainoastaan yhteisten, erityisesti demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia ja kansalaisvapauksia koskevien arvojen pohjalta,
- D. ottaa huomioon, että Moldovassa pidettiin 5. huhtikuuta 2009 parlamenttivaalit, joita valvoi Etyj/ODIHR:stä sekä Euroopan parlamentin, Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen edustajista muodostuva kansainvälinen vaalitarkkailuvaltuuskunta;
- E. ottaa huomioon, että kansainvälisen vaalitarkkailuvaltuuskunnan alustavien tulosten mukaan vaalit sujuivat monien kansainvälisten vaatimusten ja sitoumusten mukaisesti, mutta että vielä tarvitaan parannuksia, jotta voidaan varmistaa vaalien kulku ilman hallinnon kohtuutonta puuttumista niihin ja jotta kansalaisten luottamusta voidaan vahvistaa,
- F. ottaa kuitenkin huomioon, että oppositiopuolueet ja moldovalaiset ja kansainväliset kansalaisjärjestöt panivat merkille useita säännönvastaisuuksia ja erityisesti väitteitä puutteellisista vaaliluetteloista johtuvista vaalivilppitapauksista ja että Etyj/ODIHR piti vaalien jälkeen laatimassaan väliaikaraportissa näitä väitteitä uskottavina, mutta vaalivilppiä laajuudeltaan vähäisenä,
- G. ottaa huomioon, että keskusvaalilautakunta julkisti 21. huhtikuuta 2009 äänten uudelleenlaskennan jälkeen vaalien lopulliset tulokset, jotka perustuslakituomioistuin vahvisti 22. huhtikuuta 2009,
- H. katsoo, että se, että osa Moldovan yhteiskunnasta torjui julkisesti vaalien tulokset, osoittaa Moldovan eri poliittisten voimien välillä vallitsevan perustavan luottamuspulan ja tarpeen lisätä vuoropuhelua ja maan demokraattisten prosessien nauttimaa hyväksyntää ja vastuunkantoa niistä,
- I. ottaa huomioon, että tuhannet ihmiset kokoontuivat 6. huhtikuuta spontaanisti Chisinaun pääaukiolle osoittaakseen rauhanomaisesti mieltään sitä tapaa vastaan, jolla vaalit vietiin läpi sekä sen tuloksia vastaan; ottaa huomioon, että 7. huhtikuuta ryhmä mielenosoittajia hyökkäsi useisiin hallituksen rakennuksiin ryöstäen ja tuhoten esineitä ja asiakirjoja sekä sytytti Moldovan parlamenttitalon ja presidentin linnan palamaan; ottaa huomioon, että nämä toimet johtivat väkivaltaisiin yhteenottoihin Moldovan poliisin ja mielenosoittajien välillä, jolloin kolme henkilöä sai surmansa, lukuisat loukkaantuivat ja satoja henkilöitä pidätettiin,
- J. ottaa huomioon, että Moldovan poliisi ja turvallisuusjoukot toimivat raa'asti ja väkivaltaisesti tukahduttaessaan mielenosoitukset, ottaessaan mielenosoittajia kiinni, poliisiasemilla ja vankiloissa, ja ottaa huomioon, että monet henkilöt pidätettiin sellaisten siviilipukuisten poliisivirkamiesten toimesta, jotka eivät ilmoittaneet olevansa poliiseja; ottaa huomioon, että monilta pidätetyiltä evättiin lupa ottaa yhteyttä sukulaisiinsa ja asianajajiinsa ja kaikenlainen muu apu,

- K. ottaa huomioon, että myös moldovalaisia ja ulkomaalaisia toimittajia peloteltiin, häirittiin, pidätettiin ja estettiin tulemasta maahan, ja että heitä siten estettiin tekemästä työtään ja näin ollen mahdollisuuksia levittää tietoja ja raportoida traagisista tapahtumista rajoitettiin,
- L. ottaa huomioon, että Moldovan viranomaiset painostivat vaalien jälkeisinä päivinä kansalaisjärjestöjä entistä lujemmin ja syyttivät eräitä niistä mielenosoitusten järjestämisestä ja vaativat niitä esittämään pikaisesti niiden taloudellista tilannetta ja pankkitilejä koskevia asiakirjoja,
- M. ottaa huomioon, että Moldovan hallitus syytti Romaniaa osallisuudesta vaalien jälkeisiin mielenosoituksiin ja määräsi Romanian suurlähettilään poistumaan maasta; ottaa huomioon, että Moldovan hallitus otti myös uudelleen käyttöön kyseisen EU:n jäsenvaltion kansalaisia koskevan viisumipakon,
- N. ottaa huomioon, että Euroopan unioni pyrkii itäistä kumppanuutta koskevan ohjelmansa avulla lisäämään vakautta ja parantamaan hallintoa ja talouskehitystä Moldovassa ja muissa itäisissä rajavaltioissaan,
- O. ottaa huomioon, että noin neljännes Moldovan kansalaisista asuu ulkomailla; ottaa huomioon, että äänestysprosentti ulkomailla asuvien moldovalaisten keskuudessa oli hyvin alhainen, mikä johtui tiedon puutteesta ja saatavilla olevien äänestyspaikkojen vähyydestä,
- P. ottaa huomioon, että nykyinen EU:n ja Moldovan välinen viisumin saannin helpottamista koskeva järjestely antaa aiheita huoleen ja turhautumiseen niille Moldovan kansalaisille, joiden viisumihakemuksiin jäsenvaltiot eivät ole paneutuneet riittävästi,
1. tuomitsee voimakkaasti kaikki mielenosoitusten yhteydessä esiintyneet väkivaltaisuuDET ja tihutyöt sekä poliisin ja turvallisuusjoukkojen mielenosoittajia ja sivustakatsojia vastaan toteuttaman väkivaltaisen, kohtuuttoman ja mielivaltaisen vastaiskun, jolloin henkilöitä otettiin sattumanvaraisesti kiinni, pahoinpideltiin, kohdeltiin huonosti ja alistettiin kidutuksen kaltaisille käytännöille;
 2. kehottaa Moldovan hallituksen toimivaltaisia ministereitä tekemään tässä yhteydessä tarvittavat johtopäätökset vakavista ja jatkuvista ihmisoikeusloukkauksista ja oikeudellisten menettelyiden rikkomuksista niitä henkilöitä kohtaan, jotka pidätettiin mielenosoitusten aikana ja niiden jälkeen, sekä kantamaan poliittisen vastuun tapahtuneesta ja tarvittaessa eroamaan tehtävistään;
 3. ilmaisee tyytyväisyytensä sen johdosta, että kaikki mielenosoitusten aikaan pidätetyt henkilöt on sittemmin vapautettu, mutta kehottaa Moldovan viranomaisia lopettamaan kaikki oikeustoimet niitä henkilöitä kohtaan, jotka pidätettiin sen vuoksi, että he osallistuivat mielenosoituksiin;
 4. kehottaa perustamaan riippumattoman ja puolueettoman komitean tutkimaan 6. ja 7. huhtikuuta 2009 tapahtuneita väkivaltaisuuksia, jonka komitean työhön hallituksen, opposition ja Moldovan kansalaisyhteiskunnan edustajat sekä Euroopan neuvoston ja EU:n kansainväliset asiantuntijat osallistuvat täysimääräisesti;

5. katsoo tässä yhteydessä, että kyseisen komitean perustaminen on olennainen tekijä, jolla pyritään luottamuksen palauttamiseen osapuolten välille, jotta voidaan luoda pohja hallituksen, oppositiopuolueiden ja kansalaisyhteiskunnan edustajien väliselle kansalliselle vuoropuhelulle; katsoo, että mainitulla vuoropuhelulla on pyrittävä vakavasti parantamaan perusteellisesti Moldovan demokraattisia menettelyjä ja maan demokraattisten instituutioiden toimintaa, ja että vuoropuhelussa olisi viipymättä puututtava kansainvälisen vaalitarkkailuvaltuuskunnan toteamiin puutteisiin;
6. vaatii, että kaikki henkilöt, joiden todetaan olleen vastuussa raaoista väkivaltaisuuksista pidätettyjä kohtaan, on asetettava asianmukaisesti syytteeseen ja tuotava oikeuden eteen; vaatii lisäksi, että kyseisen tutkintakomitean työn tulosten olisi johdettava Moldovan oikeusjärjestelmän ja poliisivoimien tosiasialliseen uudistamiseen;
7. ilmaisee vakavan huolensa niiden toimenpiteiden johdosta, jotka oikeusministeriö on hiljan toteuttanut eräitä kansalaisyhteiskunnan järjestöjä vastaan 7. ja 8. huhtikuuta sattuneiden tapahtumien johdosta; korostaa, että hallinnollista ja verotusta koskevaa valvontaa ei pidä käyttää väärin hallituksen arvostelijoiden vaientamiseksi;
8. painottaa, että kansainvälisten demokraattisten normien tinkimätön noudattaminen ennen vaaliprosessia, sen aikana ja sen jälkeen on erittäin tärkeää Moldovan ja Euroopan unionin suhteiden tulevaa kehittymistä ajatellen;
9. panee merkille kansainvälisen vaalitarkkailuvaltuuskunnan alustavista havainnoistaan ja johtopäätöksistään antaman lausunnon, jossa se toteaa, että vaalit sujuivat monien kansainvälisten vaatimusten ja sitoumusten mukaisesti, mutta että vielä tarvitaan parannuksia, jotta voidaan varmistaa vaalien kulku ilman hallinnon kohtuutonta puuttumista niihin ja jotta kansalaisten luottamusta voidaan vahvistaa;
10. panee merkille myös, että oppositiopuolueet ja kansainväliset kansalaisjärjestöt esittivät vakavia syytöksiä, jotka koskivat lukuisia sääntöjenvastaisuuksia ja erityisesti tapauksia, joissa äänestettiin vilpillisesti puutteellisten äänestäjälueteloiden perusteella samalla kun opposition edustajat eivät voineet tasapuolisesti turvautua tiedotusvälineisiin tai sitä mahdollisuutta rajoitettiin;
11. toteaa lisäksi, että Moldovan tasavallan perustuslakituomioistuimien vahvasti Moldovan parlamenttivaalien lopulliset tulokset keskusvaalilautakunnan esityksen mukaisesti ja että kyseisestä perustuslakituomioistuimen päätöksestä ei ole mahdollista valittaa;
12. pitää valitettavana, että Moldovan hallitus ei pyrkinyt tekemään äänestämisestä helpompaa ulkomailla asuville Moldovan kansalaisille Venetsian komitean ehdotusten mukaisesti; kehottaa Moldovan viranomaisia ryhtymään tarvittaviin toimiin, jotta tämä tavoite toteutuisi aikanaan;
13. kehottaa neuvostoa ja komissiota arvioimaan uudelleen EU:n Moldovaa koskevaa viisumijärjestelmää, jotta matkajärjestelyiden sääntelyä voidaan parantaa; toivoo kuitenkin, että Moldovan kansalaiset eivät käytä parantuneita viisumi- ja matkajärjestelyjä hyväkseen muuttaakseen maasta pois sankoin joukoin, vaan että ne rohkaisevat moldovalaisia osallistumaan aktiivisesti kotimaansa kehityksen edistämiseen;

14. suhtautuu myönteisesti Romanian hallituksen pyrkimyksiin reagoida alkuvaiheessa tyynesti Moldovan hallituksen yksipuolisiin toimiin Romanian suurlähettilästä ja kansalaisia vastaan ja palauttaa hyvät naapuruussuhteet molempien maiden välille; pitää kuitenkin hyvin valitettavina presidentti Traian Basescun aloitteita nopeuttaa niitä Moldovan kansalaisia koskevia menettelyjä, jotka ovat hakeneet Romanian kansalaisuutta, mikä on ristiriidassa kyseisten jännitteiden lieventämiseen pyrkivien ponnisteluiden kanssa;
15. korostaa, että komission, neuvoston ja jäsenvaltioiden on hyödynnettävä täysimääräisesti Euroopan naapuruusohjelmaa ja etenkin itäistä kumppanuutta koskevaa uutta ohjelmaa, jotta lisätään vakautta ja parannetaan hallintoa ja tasapainotetaan talouskehitystä Moldovassa ja muissa unionin itäisissä rajavaltioissa;
16. edellyttää kuitenkin, että 7. toukokuuta 2009 Prahassa järjestettävässä itäisen kumppanuuden huippukokouksessa on ensisijaiseksi tavoitteeksi asetettava demokraattisten menettelyjen tinkimätön noudattaminen ja demokraattisten instituutioiden asianmukainen toiminta, oikeusvaltion periaatteiden, ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen oikeuksien ehdoton noudattaminen ja rakentavan vuoropuhelun hyväksyminen olemassa olevien kiistojen ratkaisemiseksi, ja katsoo myös, että mainittu huippukokous on itäisen kumppanuusohjelman menestyksekkään täytäntöönpanon olennainen osatekijä;
17. korostaa jälleen, että Euroopan unionin on tehtävä mahdollisuuksiensa puitteissa kaikkensa aidosti eurooppalaisen tulevaisuuden tarjoamiseksi Moldovan kansalle; kehottaa kaikkia Moldovan poliittisia voimia ja Moldovan kumppaneita olemaan käyttämättä nykyistä epävakaa tilannetta hyväkseen Moldovan suistamiseksi pois Eurooppaan vieviltä raiteilta;
18. toistaa tukevansa täysin Moldovan tasavallan alueellista koskemattomuutta ja itsenäisyyttä ja vaatii EU:ta osallistumaan pontevammin Transnistrian kiistaa koskevaan neuvotteluprosessiin ja ottamaan siinä johtavan aseman;
19. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle, neuvostolle, Euroopan neuvoston ja Etyj:n parlamentaarisille yleiskokouksille sekä Moldovan hallitukselle ja parlamentille.